Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Volger (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A, Oppelik, J. Dannebergʻ* în Budapesta: *A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat:* în Frankfurt: *G. L. Daube;* în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulŭ incerţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr, v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 187. Braşovŭ, Lunĭ, Marţi 21 Augustŭ (2 Septemvre) 1890.

Braşovŭ, 20 Augustŭ st. v.

Călĕtoria Regelui Carolŭ I alŭ României, ce a întreprins'o afară din ţĕră, însoţitŭ fiindŭ de principele moştenitorŭ Ferdinandŭ, a datŭ ocasiune la diferite combinaţiunĭ politice.

S'a ḑisŭ, că scopulŭ călĕtoriei a fostŭ contractarea unei căsĕtorii între principele Ferdinandŭ şi o princesă austriacă.

Mai multe ḑiare strĕine au împrăştiatŭ şi faima, că Regele României ar avé intenţiunea sĕ depună coróna regală. şi pentru acésta aştéptă numai sĕ se căsătorescă moştenitorulŭ tronului, pentru ca apoi sĕ-i predé coróna. Amintitele foi au adusŭ în legătură cu acésta şi visita Regelui Carolŭ la curtea împĕrătéscă din Ischl.

Era lucru firescŭ, ca faimele de soiulŭ celei din urmă sĕ nu afle credĕmêntŭ, cunoscêndu-se în lumea strĕină rolulŭ importantŭ, ce-lŭ jócă Regele Carolŭ, de când ocupă tronulŭ României. De aceea foile din Paris au căutatŭ sĕ dea o altă esplicare lucrului.

Li-a venitŭ în ajutorŭ acestorŭ foi o telegramă din Bucurescĭ, a căreia autenticitate o garantéză. Se ḑice în acéstă telegramă, că Regele Carolŭ în conversaţiunile ce le-a avutŭ cu împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ, ar fi declaratŭ de repeţite-orĭ, că nu are intenţiunea de a renunţa la tronŭ, ci că va păstra coróna şi va sta la postulŭ sĕu, până când fortificaţiunile şi reţéua căilorŭ ferate în România vorŭ fi terminate.

Tot-odată sĕ fi declaratŭ Regele Carolŭ monarchului nostru, că principelui de coróna îi va deschide unŭ câmpŭ de activitate largŭ, pentru ca şi elŭ sĕ ia parte la acele lucrărĭ, carĭ suntŭ menite a asigura deplina neutralitate a României.

In fine se ḑice, că Regele Carolŭ a asiguratŭ pe Împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ, că pe câtŭ timpŭ îi vorŭ concede puterile sale, îşĭ va împlini datorinţa cu fidelitate şi fără şovăire, şi că ţinta nisuinţelorŭ sale este, de *a asigura neutralitatea României* şi sĕ facă sĕ o respecteze şi alţii.

Cuprinsulŭ acestei telegrame, publicate de foile francese, reduce dér tóte faimele menţionate la adevĕrata lorŭ valóre, şi nu ne îndoimŭ nicĭ unŭ momentŭ, după declaraţiunile repeţite, ce le-au făcutŭ guvernele române dela 1877 încóce, că ţinta de căpetenia a politicei bărbaţilorŭ de statŭ ai României, şi prin urmare şi a Regelui Carolŭ, este de a asigura ţĕrii o neutralitate respectată de toţĭ, neutralitate ce-i este impusă statului românŭ şi prin posiţiunea lui geografică.

Sĕ nu uite însĕ conducĕtorii destinelorŭ României, că lucrarea pentru asigurarea acestei neutralităţĭ trebue sĕ mérgă mână 'n mână cu lucrarea, totŭ mai intensivă, pentru consolidarea interioră a statului. Numai când va fi tare înăuntru, România va fi deplinŭ respectată şi în afară.

Vocĭ asupra procesului „Gazetei."

„Telegrafulŭ Românŭ" din Sibiiu, scrie în numĕrulŭ sĕu dela 9 (21) Augustŭ a. c. cu privire la procesulŭ de pressă alŭ „Gazetei" următórele:

„Procesele politice suntŭ de regulă o apariţiune bolnăviciósă în viéţa de statŭ.

„Ele arată până la evidenţă, că suntŭ în ţéră nemulţumirĭ.

„Nemulţumirile suntŭ de multe soiurĭ şi ele află espresiune de regulă în pressă.

„Pressa e liberă, şi ómenii facŭ usŭ de libertatea de pressă, şi décă câte-odată trecŭ cu vederea a se uita cu unŭ ochiu la procurorulŭ şi cu celalaltŭ la cuvintele, ce punŭ pe hârtiă, trebue sĕ sufere ḑile şi anĭ de închisóre.

„Aşa unŭ procesŭ s'a petrecutŭ mai ḑilele trecute înaintea juriului din Cluşiu. Pedépsa e aspră şi remediile de carĭ s'au folositŭ condamnaţii suntŭ numai nisce mijlóce de a doua mână, ér nu de a încungiura pedépsa dictată.

„Nu vremŭ sĕ cercetămŭ, décă cetăţenii din Cluşiu suntŭ cei mai competenţĭ, ca sĕ ne judece în astfelŭ de cause. Permutarea juriului dela Sibiiu la Cluşiu a fostŭ unŭ punctŭ din gravaminele nóstre ale Românilor. Cetăţenii din Sibiiu cunoscŭ mai bine Românii şi e bine ca cetăţenii sĕ se cunóscă unulŭ pe altulŭ şi apoi sĕ se judece reciprocŭ.

„Cetăţenii din Cluşiu capătă în tótă ḑiua unŭ felŭ de hrană sufletéscă din ḑiarele de acolo. din care ei potŭ conchide multe de tóte despre Românĭ. Potŭ crede, că Românii suntŭ duşmanĭ ai statului. potŭ chiar sĕ vină la convingerea, că Românii gravitéză în afară, dér nimene nu i-a desavuatŭ mai bine ca regele României, care tocmai când la Cluşiu se petrecea procesulŭ de pressă, elŭ împărţia ordurĭ persónelorŭ acreditate ale oraşului Budapesta şi ale statului nostru. Acésta e o fantomă decĭ, că Românii din Ardélŭ ar umbla cu doi banĭ în trei pungĭ.

„Va sĕ ḑică, în punctulŭ acesta ar trebui sĕ venimŭ odată în clarŭ, că cum stămŭ, şi noi în pressă, ér la timpulŭ sĕu unŭ fruntaşŭ românŭ în parlamentulŭ ţĕrei a provocatŭ în faţa lumei pe tótă suflarea unguréscă sĕ ne arete cu degetulŭ pe acelŭ omŭ, care e trădătorŭ de patriă, dér nu ni-s'a arătatŭ.

„Intre Românĭ atarĭ ciupercĭ nu cresc, căcĭ nu potŭ prinde rădăcinĭ. Loialitatea nóstră nicĭ duşmanii cei mai inverşunaţĭ nu ne o póte trage la îndoială.

„Strîmtoraţĭ vedemŭ, că suntŭ Românii, şi acésta nu ne-o póte nega nimenea, nicĭ celŭ mai iscusitŭ procurorŭ. Noi voimŭ însĕ, ca în lupta nóstră pentru esistenţă, Românii sĕ lupte cu tactŭ şi cu moderaţiune. E tréba Saşilorŭ sĕ-şĭ apere firma dela fabrica de zaharŭ din Bodŭ, faţă de şovinismulŭ foilorŭ dela Cluşiu, şi tréba nóstră e sĕ ne apărămŭ limba nóstră în şcólă şi biserică, în comune, conformŭ legei naţionalităţilorŭ, şi în municipii, totŭ după acele legĭ.

„Politica românéscă nu se póte face prin frase bombastice, ci prin o conduită câtŭ se póte de conciliantă. Am suferitŭ noi alte loviturĭ mai marĭ şi suntemŭ totŭ aicĭ, căcĭ nu au fostŭ în stare sĕ ne răpéscă nicĭ limba, nicĭ legea, nicĭ datinile străbune,

„Şi noi ţinemŭ morţişŭ, că societatea maghiară odată trebue sĕ vină la convingere, ea de capulŭ ei, că Românilorŭ li-se face multă nedreptate. Românii nu se consideră, cum ar trebui."

„Românulŭ" din Bucurescĭ dela 20 Augustŭ 1890 scrie sub titlulŭ *„Dreptatea unguréscă"* următórele:

„O telegramă dela Cluşiu ne comunică scirea, că în procesulŭ „Gazetei Transilvaniei" d-lŭ Traianŭ Popŭ a fostŭ condamnatŭ la 1 anŭ închisóre şi d. Mureşianu la 6 sĕptĕmânĭ. Amêndoi au făcutŭ apelŭ.

„Cum se vede Ungurii îşĭ facŭ de dragoste cu naţionalităţile din regatulŭ Sfântului Stefanŭ! Ei nu voiescŭ sĕ se lase mai josŭ decâtŭ Ruşii. Deosebirea este numai atâta, că pentru fiă-ce nemulţumire contra acelora carĭ îşĭ apĕră dreptulŭ şi naţionalitatea, unii se trimetŭ de-a dreptulŭ la Siberia, pe când ceialalţĭ se trimetŭ la închisóre cu forme. Credŭ însĕ Ungurii, că formele potŭ scăpa fondulŭ, care este acelaşĭ, credŭ ei, că prin asemenea procedărĭ potŭ calma spiritele din Transilvania şi Banatŭ, carĭ suntŭ atâtŭ de agitate?

„Din potrivă, ele se vorŭ înăspri mai multŭ şi potŭ sĕ conducă la o catastrofă periculósă pentru întregŭ regatulŭ.

„Omulŭ e făcutŭ sĕ nu raţioneze totdéuna bine când sufere şi sĕ aştepte unŭ bine doritŭ chiar dela inimicii cei mai înverşunaţĭ ai lui, numai se scie, că suntŭ inamicĭ şi ai opresorilorŭ lui.

„Acésta arŭ fi trebuitŭ sĕ o aibă în vedere Ungurii, când au trimisŭ înaintea justiţiei şi au condamnatŭ pe aceia, carĭ au datŭ strigătulŭ disperărei contra asupririlorŭ.

„Nu'şĭ aducŭ aminte ei, că au fostŭ şi dênşii în situaţiunea popórelorŭ subjugate de ei, şi câtŭ suferiau când li-se lua libertăţile, când li-se punea căluşulŭ la gură?

„Ceea ce li-s'a întêmplat, nu mai póte veni?

„Totulŭ se repetéză în lumea acésta, totulŭ se întórce cu vêrfŭ şi îndesatŭ.

„Noi deplângemŭ acéstă orbire a Ungurilorŭ, şi acésta mai cu sémă, că în locŭ sĕ caute a se împăca cu naţionalităţile, de care au interesŭ, ei le escită şi irită până la disperare. Acésta póte sĕ readucă scenele sângeróse de la 1849 şi atuncĭ nu vorŭ fi vinovaţĭ de consecinţele lorŭ decâtŭ numai ei."

DIN AFARĂ.

Intrevederea celorŭ doi împĕraţĭ.

Se scrie din Sofia, că ḑiarulŭ bulgarŭ „Svoboda" a publicatŭ în ḑilele acestea unŭ articulŭ privitorŭ la întrevederea celorŭ doi împĕraţĭ. Acéstă fóiá nu crede, că s'a discutatŭ cu ocasia acésta asupra cestiunei bulgare, ce interesézā aşa de multŭ mai pe tóte puterile, din causa posiţiunei geografice a principatului bulgarŭ.—Vorbindŭ apoi de comentariile, ce facŭ unele ḑiare, carĭ consideră resultatele probabile ale întrevederei, ca favorabile Bulgariei „Svoboda" crede, că împĕratulŭ Wilhelm a sfătuitŭ reconciliarea şi recunóscerea principelui Ferdinand. Fóia bulgară termină ḑicêndŭ, că, deşi Bulgaria a devenitŭ unŭ factorŭ importantŭ în afacerile Europei, Bulgarii nu au de ce sĕ se témă câtŭ timpŭ principele, guvernulŭ şi poporulŭ nu vorŭ renunţa la atitudinea lorŭ înţeléptă şi vorŭ continua a apĕra cu aceeaşĭ energiă interesele ţĕrei

Totŭ privitorŭ la întrevederea celorŭ doi împĕraţĭ „Kreuzzeitung" aduce o telegramă în care e vorba de desarmare. Se ḑice adecă, că ar fi inoportunŭ a cere dela Rusia iniţiativa în privinţa desarmărei până când nu vorŭ înceta causele nemulţămirilorŭ sale. Acuşĭ, décă vorŭ dispăré contrarietăţile în cestiunea balcanică, vorŭ înceta şi în Petersburg şi Viena causele nemulţămirilorŭ şi neplăcerilorŭ, ér cestiunea desarmărei se va puté pune fără de sfială la ordinea ḑilei. Atuncĭ va puté fi vorba, ca Rusia şi Germania sĕ facă paşii necesarĭ în direcţia acésta.

Ce privesce declaraţiile şi comentariile, ce le face pressa rusésca privitorŭ la intrevederea celorŭ doi împĕraţĭ, fiă destulŭ a aminti, că „Novoje Vremja" înregistréză mereu „semnele bune", reamintindŭ, că împĕratulŭ Wilhelm nu vré sĕ slăbéscă bunele impresii, ce le-a lăsatŭ în urmă-i, prin o călĕtoriă la Viena şi Italia, ér „Moskovskija Vjedomosti" atrage mereu atenţiunea Franciei la planurile Germaniei, care voesce sĕ separeze cu totulŭ pe Rusia, cedândŭ Franciei provinciile Alsaţia şi Lotaringia, planurĭ pe carĭ le-a creatŭ însuşĭ principele Bismarck.

SCIRILE ḐILEI.

Darŭ nobilŭ. Unŭ marinimosŭ filantropŭ din Brăila a depusŭ ḑilele acestea la Redacţiunea nóstră preţulŭ abonamentului la „Gazeta Transilvaniei" pentru patru numere pe unŭ anŭ întregŭ, cu destinaţiunea, ca sĕ se triméţă fóia nóstră gratuitŭ la patru din învĕţătorii vrednicĭ românĭ de dincóce, carĭ fiindŭ rĕu salarisaţĭ şi avêndŭ şi familiă grea, nu suntŭ în stare a abona nicĭ o fóiă română. — Mulţămimŭ din inimă nobilului dăruitorŭ în numele acelora, carĭ se vorŭ împărtăşi de acestŭ favorŭ!

***

Archiep. şi Metropolitulŭ Miron Romanul s'a reîntorsŭ din Pesta, unde se dusese la adunarea administratorilorŭ fundaţiunei Gojdu.

***

Teatrulŭ naţionalŭ din Bucurescĭ. La teatrulŭ naţionalŭ se urméză cu mare activitate la reparaţia lojilorŭ, carĭ suntŭ din nou tapetate şi îndreptate cu faţa mai spre scenă. Stalurile de asemenea vorŭ fi reparate. Unŭ nou salonŭ fermé şi alte decorurĭ suntŭ gata pentru viitórea stagiune. Bugetulŭ stagiunei viitóre este de 300,000 francĭ. Repetiţiile începură la 15/27 Augustŭ cu piesa „Martira", când toţĭ d-nii artiştĭ au trebuitŭ sĕ fiă în Capitală. „Răpirea Sabinelorŭ" e titlulŭ unei comedii localisate de d-lŭ Gusti, piesă ce a fostŭ presentată comitetului teatralŭ.

***

Dedicaţiă românéscă Regelui Italiei. D-lŭ sub-locotenentŭ Th. Dumitrescu, din flotila română, fostŭ elevŭ alŭ şcólei navale din Livorno, a tradusŭ în latinesce cartea d-lui locotenentŭ-colonelŭ Th. Văcărescu, actualminte ministru alŭ României la Viena: *„Luptele Românilorŭ în resbelulŭ din 1877."* D-lŭ Dumitrescu a dedicatŭ acéstă traducere regelui Italiei.

***

Gendarmeria ca forţă brachială. Ministrulŭ de interne a adresatŭ tuturorŭ municipiilorŭ o ordinaţiune circulară în afacerea cercului de activitate alŭ gendarmeriei, ca forţă brachială. După acea ordinaţiune, numai judecătoriile, procuraturile, penitenciarele, carcerele districtuale şi oficiile vamale dela graniţă potŭ cere directŭ intervenirea gendarmeriei spre acestŭ scopŭ pe temeiulŭ

unei provocărĭ în scrisŭ. Alte oficii trebue sĕ céră pentru acésta intervenirea autorităţii administrative, afară numai de casurile în care o întârḑiere ar fi împreunată cu pericule.

*
* *

Societatea pentru fondŭ de teatru românŭ. Adunarea generală a societăţii pentru fondulŭ teatralŭ, ţinutŭ în Dumineca trecută în Orşova, sub presidiulŭ d-lui V. Babeşŭ a decursŭ, precum i-se repórtă „Luminătorului“, în ordinea cea mai bună, conformŭ programei publicate, şi cu bunŭ succesŭ. Corulŭ plugarilorŭ românĭ din Chiseteu, carele a concertatŭ şi a esecutatŭ şi o piesă teatrală, a escelatŭ şi de astădată.

*
* *

D-lŭ Moceanu în Parisŭ. Cetimŭ în „La Presse“: „D-lŭ G. Moceanu, eminentulŭ profesorŭ românŭ de gimnastică a fostŭ ḑilele acestea în Capitala Franciei. Elŭ a fostŭ trimesŭ de guvernulŭ românŭ pentru a visita şcólele nóstre de gimnastică. Marţĭ d. Moceanu a visitatŭ gimnasiile Pacaud, acela dela Sorbonna, dirigiatŭ de d. Cesari, şi gimnasiulŭ d-lui Eugène Paz. Pretutindenĭ i-s'a făcutŭ o primire simpatică. D-nii Pacaud, Paz şi Cesari i'au datŭ o notă justificativă de visita sa. D-lŭ Moceanu a plecatŭ Mercurĭ la New-York, unde s'a dusŭ sĕ visiteze stabilimentele de gimnastică. Cu ocasia trecerei sale la Parisŭ, noi felicitămŭ pe Românĭ de îngrijirile ce punŭ pentru a desvolta la ei instrucţia în tóte gradele.“

*
* *

Strossmayer cetăţenŭ de onóre. Comuna Valejrad a alesŭ cu unanimitate pe episcopulŭ Strossmayer cetăţénŭ de onóre, ca pe „celŭ mai mare amicŭ alŭ Slavilorŭ“.

*
* *

Mare furtună s'a descărcatŭ în 26 Augustŭ asupra Mehadiei. Grindină de mărimea oului de porumbŭ căḑŭ cu violenţă, urmândŭ apoi o ruptură de norŭ, care inundă stradele. Mai multorŭ edificii li-s'au pricinuitŭ stricăciunĭ. Mulţĭ cai s'au spăriatŭ. Viile din împrejurime au fostŭ totalŭ nimicite. Bazarulŭ a trebuitŭ sé se'nchidă, fiind-că cele mai multe prăvălii au avutŭ stricăciunĭ din causa grindinei. Tóte felinarele din localitate suntŭ sparte.

*
* *

Unŭ memorandŭ în contra fişpanului şi viceşpanului comitatului Timişŭ publică unŭ fostŭ notarŭ comunalŭ Alecsandru Reck în „Südungarische Reform“ din Timişóra.

*
* *

Oficiu poştalŭ jefuitŭ. Nisce hoţĭ au spartŭ odaia oficiului poştalŭ din Altizŭ, în Sĕcuime, şi au furatŭ 200 fl.

*
* *

Grevă între minerii dela Barza. Ni-se scrie din Rudabaia cu data de 29 Augustŭ n.: Metalurgii dela societatea germană Harcort, lucrătorĭ în baia dela Barza, de lângă Ruda, în urma mĕsurilorŭ tiranice şi a tractărilorŭ brutale, la carĭ suntŭ espuşĭ din partea oficialilorŭ lorŭ, precum şi din causa plăţilorŭ miserabile, cu carĭ suntŭ plătiţĭ pentru lucrulŭ celŭ greu ce'lŭ presteză cu pericululŭ vieţii sub pămêntŭ, s'au pusŭ în grevă, încetândŭ cu totulŭ dela lucru in 27 Augustŭ n. Inceperea şi continuarea lucrului mai departe în baia de aurŭ dela Barza a condiţionat'o de: mărirea plăţilorŭ, încetarea mĕsurilorŭ demne de dispreţŭ la visitarea lorŭ când esŭ din baiă, încetarea pedepselorŭ când unŭ lucrătorŭ din causă gravă nu póte merge în baiă şi în fine respectarea sĕrbătorilorŭ, adecă în ḑile de sĕrbătorĭ sĕ nu fiă obligaţĭ sub pedépsă a veni la baiă.

*
* *

Patriarchulŭ Brancovicĭ şi-a luatŭ în 27 Augustŭ rĕmasŭ bunŭ dela diecesa din Timişóra, care până în Maiu anulŭ viitorŭ se va administra prin episcopulŭ din Verşeţŭ, Nectar Dimitrievicĭ.

Politica împĕratului germanŭ.

Dămŭ aḑĭ câteva amĕnunte din convorbirea ce-a avut'o unŭ corespondentŭ din Petersburg alŭ fóiei rusescĭ „Moskovskija Vjedomosti“ cu o persónă agreată împĕratului germanŭ. Deşi se trage la îndoélă fidedemnitatea numitei persóne, totuşĭ convorbirea acésta, despre care s'a mai amintitŭ în fóia nóstră, este cu multŭ mai interesantă, decâtŭ sĕ nu estragemŭ din ea părţile mai însemnate. Étă-o:

Corespondentulŭ fóiei rusescĭ începe cu a spune, că întêmplarea a făcutŭ sĕ se întêlnéscă c'unŭ omŭ, care a studiatŭ adêncŭ politica împĕratului germanŭ şi cu care i-a fostŭ posibilŭ a se întreţiné mai lungŭ timpŭ asupra raporturilorŭ ruso-germane. Politiculŭ agreatŭ alŭ împĕratului Wilhelm, dela capulŭ lucrului şi-a datŭ tóte silinţele se convingă pe d-lŭ W., corespondentulŭ fóiei rusescĭ, că împĕratulŭ germanŭ are marĭ simpatii pentru Rusia, ceea ce de altmintrelea o dovedesce şi întrevederea din ḑilele trecute a împĕraţilorŭ. La observarea corespondentului, că nu se îndoesce despre acésta, dér că i-se pare cam straniă apariţiunea, că împĕratulŭ Wilhelm îşĭ caută aliaţi totŭ între duşmanii Rusiei, diplomatulŭ germanŭ rĕspunse, că acésta e o greşită pricepere a politicei; împĕratulŭ germanŭ nu vré nicĭ mai multŭ, nicĭ mai puţinŭ, decâtŭ sĕ susţină pacea cu fiă-care statŭ, prin ceea ce fără îndoélă, sĕ va întări pacea europénă.

„Da“ observă d-lŭ W. „dér în aceste raporturĭ amicale tot-déuna se potŭ deosebi óre-carĭ gradurĭ, ér Rusia abia décă se bucură astăḑĭ de acéstă deosebită cochetăriă.“

„De unde o sci d-ta acésta?“

„Asta-i părerea mea“ ḑise W. „Parte din atitudinea mai multŭ ca ambiguă a Germaniei în cestiunea bulgară, parte din deosebitele opinii, ce şi le-a formatŭ lumea în urma convorbirilorŭ lui Bismarck, apare, că în cercurile guvernului Germaniei nu suntŭ astăḑĭ disposiţii aşa de amicale faţă cu Rusia, cum ar vré ea“.

La pronunţarea numelui lui Bismarck diplomatulŭ germanŭ a făcutŭ o repede mişcare, dér reţinêndu-se în urmă ḑise cu voce batjocuritóre: „Principele cu greu póte fi capacitatŭ asupra politicei actuale a împĕratului. D-ta însĕ ai amintitŭ de atitudinea Germaniei în cestiunea bulgară: dér cine a creatŭ acéstă cestiune décă nu înşuşĭ Bismarck?“

Diplomatulŭ germanŭ apoi ḑise, că în vorbirea sa din Helgolanda, împĕratulŭ a accentuatŭ, că unitatea imperiului germanŭ deja este clădită şi că acésta trebue păzită şi apĕrată neschimbatŭ. La acésta corespondentulŭ rusescŭ observă, că décă prin acésta s'a gânditŭ la Alsaţia şi Lotaringia, atuncĭ, considerândŭ simpatiile dintre Rusia şi Francia, cu astfelŭ de asigurărĭ nu se pré face plăcere Rusiei.

„Asta vine numai de acolo“, rĕspunse diplomatulŭ germanŭ, „că d-vóstră nu cunósceţĭ aşa de bine, ca guvernulŭ, pagina acoperită a cărţii („le dessous des cartes“). Auḑita'ţĭ d-vóstrĕ vre-odată despre rĕsboiulŭ cu două capete, ce trebue sĕ'lŭ pórte Germania?“

La aceste corespondentulŭ W. se provocă la câteva vorbirĭ, ţinute de Bismarck în dieta imperială, în care s'a vorbitŭ despre acestŭ rĕsboiu.—„Şi d-ta credĭ“, ḑise diplomatulŭ, „că Bismarck a fostŭ convinsŭ despre unŭ astfelŭ de rĕsboiu?“

„Décă Germania, Francia, orĭ Rusia ar declara resboiulŭ atuncĭ, ţinêndŭ sémă de simpatiile ruso-francese, e mai multŭ ca sigurŭ, că Germania ar trebui sĕ pórte de-odată rĕsboiu în apusŭ şi'n rĕsăritŭ“, ḑise d-lŭ W.

„Nu, Bismarck a creḑutŭ, că în totŭ casulŭ numai cu Rusia se va purta rĕsboiu.“

„Pentru-că nu esistă între Rusia şi Francia unŭ tractatŭ?“

„Ba, căcĭ aicĭ n'ajută nimicŭ tractatele; Bismarck avé unŭ secretŭ, căruia elŭ îi da mare importanţă şi credea, că cu ajutorul lui, Francia, pentru unŭ momentŭ ar puté sĕ devină inofensivă şi astfelŭ tótă puterea de luptă s'ar puté concentra în rĕsăritŭ.“

„Care este acelŭ secretŭ?“

„Cum, d-ta n'ai gâcitŭ încă? Bismarck voia ca *la momentŭ bine venitŭ Germania se cedeze érăşĭ Franciei provinciile Alsaţia şi Lotaringia.*“

„Şi d-ta credĭ, că prin acésta Francia s'ar retrage din luptă?“

„Principele Bismack era convinsŭ despre acésta şi e neîndoiosŭ că calcululŭ séu avea basă.“

D-lŭ W. apoi ḑise, că şi Austria a cedatŭ Italiei Veneţia după bătaia dela 4 Iulie dela Sadova, dér pentru aceea totŭ a rĕmasŭ fidelă Prusiei. Zîmbindŭ rĕspunse diplomatulŭ X: „Şi de ce creḑĭ d-ta, că Bismarck ar repeta greşéla Austriei? Elŭ n'ar ceda Alsaţia şi Lotaringia după rĕsboiu, ci înaintea lui. Austria a cedatŭ Veneţia numai atuncĭ când a fostŭ bătută chiar şi de Prusia. Décă Germania ar ceda Franciei provinciile, ocupate la 1871, înainte de rĕsboiu, atuncĭ tótă puterea sa armată şĭ-ar puté-o concentra în Orientŭ şi ar puté da Rusiei o bătaiă simţitóre, aşa că Francesii şĭ-ar perde cu totulŭ voia de a se amesteca în luptă.“

Corespondentulŭ fóiei rusescĭ a aprobatŭ acéstă observare, dér a ḑisŭ, că argumentarea acésta provine din axioma, că guvernulŭ Franciei ar fi aşa de hĕbĕucŭ „sĕ vêndă pe Rusia pentru unŭ bacsişŭ.“

„Guvernulŭ Franciei!“ rĕspunse cu mirare d-lŭ X „Dér are acestŭ guvernŭ ceva însemnătate în republică, unde totulŭ atêrnă dela maioritatea din cameră, care înaintea rĕsboiului trebue sĕ voteze budgetulŭ. Şi acesta tocmai ar fi „momentulŭ psichologicŭ“, care l'ar folosi Bismarck pentru cedarea Alsaţiei şi Lotaringiei. Cedarea acésta de sigurŭ ar mulţămi şi pe celŭ mai turbatŭ şovinistŭ francesŭ şi nicĭ Paul Deroulede n'ar mai puté fi în stare sĕ demustre poporului francesŭ, că ar mai fi de lipsă rĕsboiulŭ după cedarea Alsaţiei şi Lotaringiei. Camera de sigurŭ, că n'ar mai da parale pe-unŭ astfelŭ de rĕsboiu şi-apoi d-ta forte bine sci, că „Pas d'argent — pas de guerre.“ La acésta s'ar mai adauge primele veştĭ despre cele dintêiu bătăi, ce le-a suferitŭ Rusia, lucru care ar demoralisa cu totulŭ pe Francesĭ.“

(Va urma).

Corespondenţa „Gaz. Trans.“

Din nordulŭ Transilvaniei, Aug. 1890.

Daţi-mĭ voiă, ca în câte-va cuvinte sĕ facŭ raportulŭ asupra balului, ce s'a datŭ la 3 Augustŭ în Becleuŭ, în folosulŭ bisericei şi şcólei românescĭ, a cărei temeliă pururea este ameninţată de felurite ascunse uneltirĭ duşmane.

In 3 Augustŭ fiindŭ ḑi de Duminecă, poporulŭ din locŭ sĕrbătoresce îmbrăcatŭ, după instruirile primite în frunte cu comitetulŭ aştepta cu braţele deşchise, atâtŭ la gara căii ferate, câtŭ şi pe principalele strade, sosirea óspeţilorŭ, pe carĭ cu bunăvoinţa şi ospitalitatea arĕtată şi în anii trecuţĭ sĕ-i conducă la cuartire, pentru carĭ comit. arangiatorŭ cu destulă sîrguinţă a luatŭ mĕsurile de lipsă.

Óspeţii, în numĕrŭ suprinḑĕtorŭ sosiţĭ şi aşeḑaţĭ pe la fruntaşii cu locuinţele în apropierea localului de jocŭ, îndată după 8 óre séra la avisulŭ datŭ de musică se adunară în spaţiósa sală de jocŭ şi pe feţele lorŭ se oglinda nedescriptibila bucuriă şi veseliă, carea a ţinutŭ până în altă ḑi la 6 óre, când petrecerea s'a sfîrşitŭ, ér óspeţii s'au depărtatŭ ducêndŭ cu sine cele mai plăcute suvenirĭ.

Afară de vre-o 3 singuraticĭ, toţĭ participanţii au fostŭ Românĭ. Petrecerea fiindŭ de caracterŭ curatŭ românescŭ a fostŭ nespusŭ de însufleţită. Costumulŭ naţionalŭ încă a fostŭ bine representatŭ. Intre dómne am vĕḑutŭ costumate pe protopopésa din Deşiu dómna Hermanŭ şi o altă dómnă alŭ cărei nume şi domiciliu nu'mĭ vine în pénă; d-na Ana Diuganŭ, învĕţătorésă; d-na Theresia Morariu ambe din Betlénŭ; apoi d-şóra Sabina Boeriu din Gherla, Ludovica Rusu din Chintelnicŭ, Mariţa Popŭ din Zagra; d-şórele surorĭ Szigyártó din Sintereagŭ, Ana Têrgoveţiu şi Susana Sigmireanu din Măghieruşŭ, Flórea Diuganu din Betlénŭ, d-şóra Cupşa din Cupşenĭ şi altele.

Séra balului ne-a adusŭ suprasolvirĭ mărimінóse dela p. t. dd. Ioanŭ Merzocŭ proprietariu din Betleanŭ 80 cr., Simeonŭ Moldovan înv. conf. din Betleanŭ 1 fl., Ioanŭ Morariu unulŭ dintre diletanţii din an. tr. şi proprietarŭ din locŭ 30 cr., Ilie Iuga preotŭ gr. cat. în Arcalia 1 fl. Constantinŭ Popŭ 80 cr. Dr. Emiliu F. Negruţiu din Gherla 2 fl. şi Gregoriu Puşcariu parochŭ-protopopŭ gr. cat. în Betleanŭ 2 fl. Mai departe s'a primitŭ colecta dela următorii, carĭ n'au participatŭ, numai cu spiritulŭ, şi anume: dela M. O. Domnŭ Michailŭ Făgărăşianu paroch-protopotŭ gr. cat. în Teurea 1 fl., dela Prea Stim. D. Ignatŭ Mărgineanu căpitanŭ în activitate 2 fl. şi în urmă dela amabila domnişóră Danilă din Budatelecŭ 1 fl.

Peste totŭ s'a obţinutŭ cu acéstă ocasiune unŭ venitŭ de 142 fl 10 cr. v. a; din acéstă sumă subtragêndu-se spesele, cari din causa strămutărei terminului s'au urcatŭ la suma de 66 fl. 83 cr. s'a căpătatŭ unŭ venitŭ curatŭ de 75 fl. 27 cr., cares'a şi admanuatŭ o. p. Curaterelui Vasilica Morariu spre păstrare.

Decĭ atâtŭ cei ce ne au onoratŭ cu preţuita presenţă, câtŭ şi cei carĭ numai cu inima şi mărinimósele oferte au fostŭ între noi, priméscă şi pe acéstă cale esresiunea celei mai călduróse mulţumirĭ şi recunoscinţe, pentru sprijinulŭ moralŭ şi materialŭ, ce ni-l'au oferitŭ.

G. P.

Raportulŭ generalŭ

alŭ comitetului „Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ“ despre activitatea sa în decursulŭ anului 1889.

O n. adunare generală!

Urmândŭ ca în trecutŭ, întocmai prescriselorŭ §-ului 32 lit. *g.* din statute, şi conclusului adunării generale din anulŭ 1882 dela Deşiu pt. prot. 33, comitetulŭ instituitŭ în adunarea generală din anulŭ trecutŭ, ţinută în Făgăraşŭ, îşĭ ia voiă a presenta adunărei generale următorulŭ raportŭ despre activitatea sa în timpulŭ dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvre 1889.

I. *Despre şedinţe.*

Conformându-se prescriselorŭ §-lui 30 al. 1 din statute, comitetulŭ a ţinutŭ şi în anulŭ de gestiune 1889 în tótă luna câte o şedinţă, şi fiind-că au obvenitŭ casurĭ de urgenţă, în unele lunĭ elŭ s'a vĕḑutŭ necesitatŭ a se întruni şi în câte două şedinţe, ţinêndŭ astfelŭ cu totulŭ 16 şedinţe: 10 înainte de adunarea generală din Făgăraşŭ şi 6 după acéstă adunare.

In şedinţele sale comitetulŭ a fostŭ cu necurmată luare aminte la împlinirea datorinţelorŭ, ce i-le impunŭ prescrisele §-lui 32 din statute, căutândŭ, asemenea predecesorilorŭ sĕi, a susţiné vaḑa şi a promova adevĕratele interese ale „Associaţiunei.“ Elŭ a făcutŭ la timpŭ disposiţiunile pentru esecutarea concluselorŭ adunărilorŭ generale din anii 1888 şi 1889, şi a luatŭ mĕsurile de lipsă pentru folosirea sumelorŭ votate în bugetŭ cu privire la administraţiune, la sprigirea de studenţĭ şi învĕţăcei de meserii, la edarea organului Associaţiunei, precum şi la susţinerea şcólei de fete, resolvindŭ în acelaşĭ timpŭ şi curenţiile intrate.

Incâtŭ pentru stipendiile şi ajutórele conferite în anii premergĕtorĭ, acelea s'au lăsatŭ în folosirea respectivilorŭ stipendiştĭ şi ajutoraţĭ, carĭ n'au terminatŭ încă cursulŭ învĕţăturei, şi n'au doveditŭ progresŭ îndestulitorŭ şi purtare morală corĕspunḑĕtóre.

In decursulŭ anului 1889 au devenitŭ în vacanţă: